

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 110. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359657072/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

IX

Da den Befaling, ved hvilken Napoleon første Gang udviste Fru de Staël af Paris, var bleven overbragt hende, lod hun ham gennem Joseph Bonaparte, der hørte til hendes Venner, spørge, om hun kunde opnaa et Pas til Prøjsen eller om hun vilde blive fordret tilbage derfra. Efter længere Tids Venten modtog hun Bevillingen af Passet, og foretog da først en Rejse til Weimar. Hun lærte den hertugelige Familie at kjende, havde lange Samtaler med Schiller om Forholdet mellem tysk og fransk Literatur, plagede Goethe med Spørgsmaal om Livet og Døden, Gud og Verden — at underholde sig livligt om ubesvarlige Spørgsmaal, det var, siger han, hendes egenlige Lidenskab —; men mest undrede hun dog ham og de andre tyske Storheder ved at hun ikke alene vilde kendes af dem, men virke, og altid talte, som skulde der nu straks gribes ind, øjeblikkeligt handles. Hun kom til Berlin, lærte Prins Louis Ferdinand at kende, blev optagen i Fichtes, Jacobis, Henriette Hertz's Krese og bortførte A. W. Schlegel som Lærer for hendes Børn.

Næste Aar rejste hun til Italien, studerede Oldtidsminderne, Kunsten, Folkets sydlandske Sæder, indsugede med alle Porer Indtrykkene af Italiens Natur og udførte derpaa i Coppet *Corinne ou l'Italie*.

Men Længslen efter Frankrig lod hende ingen Ro. Hun nærmede sig Paris indtil den Afstand af 40 Mile, det var hende foreskrevet at iagttage. Hun boede i Smaabyerne, først i Auxerre, senere i Rouen, hvis Præfekt, der havde vist hende Velvilje, blev afsat; saa fik hun af Politimesteren Lov til at besøge Udgivelsen af *Corinna* paa et Landsted, der laa tolv Mile fra Paris. Men neppe var *Corinna* udgivet, før en ny Regeringsordre udviste hende af Frankrig. *Corinna* havde gjort den overordenligste Lykke, og Napoleon taaite ikke et Ry, i hvilket han ikke havde nogen Del. Hun vendte da tilbage til Coppet, og ligesom Kejseren udvidede hun nophørligt sit Rige. Det voksede, idet hendes Følelsesliv berigedes. hendes Tanker blev mere omfattende og hendes Venskabsforbindelser stedse flere. Paa Coppet holdt hun et formeligt Hof. Fra mange Lande samledes fremragende Aander omkring hende. Man traf der Statsmænd som Constant, hvem hun i sin Forelskelse kalder «den første Aand i Verden», Historikere

som Sismondi, Digtere som Oehlenschläger og Zacharias Werner, præjsiske Prinsere, polske Fyrster og Fyrstinder, Blomsten af Europas Fødsels- og Aandsaristokrati. Siden sit Ophold i Tyskland havde hun ikke ophørt med at studere tysk Sprog og Litteratur, men hun trængte til et nyt Ophold i Landet for at kunne fremstille sine Landsmænd et alsidigt Billede af den nye Verden, der havde opladt sig for hende. Hun kendte allerede Nordtyskland, nu tilbragte hun et Aar i Wien, og efter Tilbagekomsten til Schweiz gav hun sig til Udarbejdelsen af sit store tre Binds Værk om Tyskland. Det var færdigt i 1810. Men det gjaldt om at faa det trykt i Paris.

Der var udkommet en Forordning angaaende Pressefriheden, som bestemte, at ingen Bog kunde trykkes uden at have været undersøgt af Censorer; derefter var af særligt Hensyn til Fru de Staël fulgt en anden Forordning, som tilstodte, at naar Censorerne havde tilladt Udgivelsen af et Værk, kunde Politiministeren undertrykke det helt og holdent, ifald han fandt for godt, en Lov, der jo ophævede al Lov. Hun fik atter Tilladelse til at nærme sig Paris i en Afstand af 40 Mile for at paase Udgivelsen, rejste til Blois, boede først paa Herregaarden Chaumont-sur-Loire, saa paa Godset Fossé, saa endnu paa nogle andre Landsteder hos Venner i Nærheden af Blois; hun flagrede rundt om sit elskede Paris i den foreskrevne Afstand, som et Møl flagrer om Lysct. En Gang vovede hun sig endog derind. Imidlertid gennemsaa Censorerne Værket, rettede og slettede, og gav det lemlæstede Værk deres *imprimatur*. 10,000 Eksemplarer blev trykte. Men i det Øjeblik, da Værket skulde udkomme, sendte Politiministeren sine Gendarmere ind i Bogladen efter at have sat Skildvagter ved alle Udgange, og udførte nu paa Regeringens Befaling den Helteddaad at sønderhakke de 10,000 Eksemplarer, hvorpaa man æltede Massen til en Dejj og gav Forlaggeren tyve Louisd'orer i Erstatning. Samtidig blev det paabudt Fru de Staël at udlevere sit Haandskrift, seks Aars Studier og Forhaabninger, og forlade Frankrig inden 24 Timers Forløb. I det Brev, Politiministeren i denne Anledning sendte hende, hedder det: «De skal ikke søge Aarsagen til den Befaling, jeg har tilkendegivet Dem, i den Tavshed, De har iagttaget angaaende Kejseren i Deres sidste Værk; det vilde være en Vilfarelse; han kunde ikke finde nogen Plads deri, som var ham værdig. Men Deres Forvisning er en naturlig Følge af den Bane, De stadig har fulgt i de senere Aar.